

תלמוד ישראלי

הדף היומי לילדים

סדר נזיקין | מסכת עבודה זרה נ"ה- ס"א
פרשת ויקרא | כ"ד באדר- א' בניסן (17-11 למרח)

דף נ"ה: "משנה ראשונה"

המשניות הן לקט של הלכות שקיבצו רבי יהודה הנשיא וכל חכמי ישראל. במשנה ובגמרא אנו מוצאים שאמרו על הלכות מסוימות שהן "משנה ראשונה", ועל הלכות אחרות אמרו שהן "משנה אחרונה". "משנה ראשונה" היא הלכה שנאמרה על-ידי חכמי הדורות הקודמים, אך כבית דין שפדורות מאוחרים יותר פסקו אחרת. הפסיקה המאוחרת היא "משנה אחרונה".

דף נ"ו: מתי אסור לעזור לאלת?

למרות שבדרך כלל אנו מצויים לעזור לאלת, ישנם מקרים שבהם אסור לעזור לאלת, ומי שעוזר לו עובר עברה.

שמו של איסור זה הוא: "מסיע". איסור זה קובע כי אסור לעזור ליהודי לעבור עברה, גם אם הוא יכול לעבור את העברה בלי העזרה. למשל, אם יהודי רוצה לקנות מאכלות אסורות כדי לאכול אותם, אסור למכור לו אותם אפילו אם הוא יכול להשיג אותם במקום אחר. מה טעם האיסור? מפני שמצוה על כל יהודי להפריש את חכרו מלעבור על איסור, וקל וחומר שיש להימנע מלסיע לו לעבור על עברה.

דף נ"ז: האיש שטיפס על הדקל

נוכרי אחד טיפס על עץ דקל כדי לקצוץ לולב. תוך כדי שהוא ירד מן העץ, נגע ראש הלולב בתוך חבית יין, בלא כונה, ומיד התעורר דין הלכתי מה דינו של היין.

אם הנוכרי היה נוגע עם הלולב בין בכונה, אסור היה לשתות מן היין ואסור היה גם להנות ממנו, שקף גזרו חז"ל. השאלה שהתעוררה במקרה זה הייתה, **מאחר שהנוכרי נגע עם הלולב בין בלא כונה, מה דין היין?** רב פסק שמיין זה אסור לשתות, אבל מאתר להנות, ולכן אפשר למכור אותו לנכרים.

להלכה פוסק השולחן ערוך בחלק יורה דעה, שייין זה מאתר גם לשתות.

מן התלמוד

סדר נזיקין,

מסכת עבודה זרה, דף ס'

"איתיביה רב הונא לרב אשי: נטל את החבית וזרקה בחמתו לבור, זה היה מעשה בבית שאן והכשירו"

איתיביה - הקשה לו
אין - כן

הסבר: חכמים עוסקים בהלכות יין נסך, ומביאים קושיה ממקרה בו השליך גוי חבית יין לבור מתוך כעס, ובבית שאן הכשירו את היין במקרה זה.

על המפה

בית שאן

בית שאן היא עיר במחוז הצפון בישראל, בבקעת בית שאן, ונחשבת לאחת הערים העתיקות בארץ, המיושבת ברציפות במשך אלפי שנים. בית שאן נזכרת בתנ"ך, בדברי חז"ל ובמקורות חיצוניים, ונקראת גם בשמות אשאן, בישאן וסקיתופוליס. העיר נכבשה, נהרסה ונבנתה מחדש פעמים רבות בידי הצלבנים, המוסלמים והמונגולים, וחשיבותה היתה רבה בשל מיקומה על הדרך בין מצרים לסוריה. במהלך מלחמת העצמאות עזבו אותה תושביה הערבים והיא יושבה מחדש בעולים יהודים מאיראן, עיראק וצפון אפריקה. **בשנת תשנ"ט (1999) הוכרזה בית שאן כעיר. כיום גרים בה למעלה מ-17,000 תושבים.**

עתיקות בית שאן (Wikipedia, עומר מרקובסקי)

דף נ"ח: המים שנמצאים במאגר בעיר בצרה

האמורא ריש לקיש הגיע לעיר בצרה שם הבחין שנוכרים תושבי המקום עובדים עבודה זרה למים שנמצאים במאגר ששיך לכל הציבור, ואחר כך יהודים שאובים מן המים הללו ושותים אותם.

אמר להם ריש לקיש: אסור לשתות מן המים, מפני שחפץ שעבדו לו עבודה זרה אסור בהנאה מן התורה.

אחר כך שב ריש לקיש וספר לרבו, רבי יוחנן, את שארע בכצרה. אמר לו רבי יוחנן: חזור מיד לכצרה ואמור להם שטעית, ומותר להם לשתות את המים, מפני שהמים שייכים לכל בני העיר ואין אדם יכול לאסור על האלת חפץ שאינו שייך לו.

דף נ"ט: אתרוג שנפל לתוך חבית יין

נפל אתרוג לתוך חבית יין, ונוכרי זריז זינק מיד לתפוס את האתרוג, לפני שישקע עמוק בתוך החבית, וכעת התעוררה שאלה - כאשר נוכרי מנענע יין של יהודים, יש חשש שהוא התכונן לנענע אותו כדי שיהיה יין נסך, וכשהוא יוציא כעת את היד עם האתרוג, אולי הוא ינדנד טיפה את היין כדי לעשות אותו יין נסך.

הציע רב אשי: תיפסו לו את היד, שלא יוכל להזיזה, ובינתיים שפכו את היין מהחבית ומדוע לא חוששים שהוא עשה את היין נסך כשהוא הכניס את היד לקחת את האתרוג? מפני שבאותו רגע הוא היה טרוד להציל את האתרוג ואין לחשוש שהוא התכונן לנענע את היין כדי לנסך אותו.

★ | מן ההיסטוריה

כיבוש בית שאן במלחמת העצמאות

בתקופת המנדט הבריטי היתה בית שאן עיירה ערבית. כמה עשרות יהודים שהו בעיר לאחר שנמלטו בזמן מאורעות תרצ"ז-תרצ"ט, אך הערבים איימו עליהם והם עזבו את המקום. כאשר פרצה מלחמת העצמאות צפתה מפקדת ההגנה שצבא ירדן ינסה לפלוש לארץ דרך עמק בית שאן, ויגאל אלון המליץ לכבוש את העיר ולהבריח את תושביה הערביים. תושבי היישובים היהודיים באזור ויוסף ויץ לחצו גם הם על מנהיגי היישוב וקראו להם לכבוש את בית שאן. בעקבות כך הטילה ההגנה מצור על העיר, ובליל ה-11 במאי כבשה אותה. העיר נכנעה וכל תושביה הערבים ברחו או פונו ממנה.

תלמוד ישראלי

הדף היומי לילדים

דף ס': הברז שנשבר

לחביות רבות יש ברז
שדרכו מוזגים מן
המשקה שבחבית.
פעם אחת ארע שברז
של חבית יין נשבר והיו
התחיל להישפך מן
החבית. היה במקום
נוכרי שזינק והניח את
ידו על החור כדי שהיו
לא ישפך. מה דין הדין?
אמר רב פפא - היו
שנמצא סמוך לברז
- אסור בשתייה אכל
מותר בהנאה, וכל היו
שבחבית - מותר גם
בשתייה וגם בהנאה.
מדוע הוא פסק כך?

למדנו שיש אינו נהיה

יין נסך אלא אם כן הנוכרי נענע אותו או שכשך בו את ידו. החור
של הברז קטן מאוד ואי אפשר להכניס את היד דרכו, ולכן לא חששו
שקא הנוכרי שכשך את ידו ביין כדי שיהיה יין נסך. בכל זאת, היו
שסמוך לנקב אסור בשתייה, מפני שהוא נגע בו כידו.

מתולדותיו

יוסף ויץ

(תר"נ-תרל"ב, 1890-1972)

יוסף ויץ ז"ל היה מראשי הקון קיימת
לישראל, ומהפעילים המרכזיים
בהתיישבות וברכישת קרקעות
בארץ ישראל. בשל פעילותו הרבה
בייטור הארץ כונה בשם "אב היערות".
ויץ נולד בוואלין, שירת בצבא הרוסי,
ובשנת תרס"ח (1908) עלה עם אחותו
לארץ והתיישב ברחובות. לאחר מלחמת
העולם הראשונה החל לעבוד במחלקה
להתיישבות של ההנהלה הציונית
ובמחלקת הקרקעות של קרן קיימת
לישראל. תחת הנהלתו רכשה הקק"ל
אדמות רבות מידי הערבים, כולל
באזורים שעד כה לא היתה ליהודים

אחיזה בהם. ויץ היה
פעיל גם בתחום
ההתיישבות
ובהקמת יישובי
חומה ומגדל, והיה
אחראי לכיסוי
הארץ ביערות
רבים.

יוסף ויץ
(תמר הירדני, Wikipedia)

דף ס"א: התנא רבי ישמעאל

בדף זה מסתים הפרק הרביעי במסכת, פרק "רבי ישמעאל". כך
מכונה פרק זה משום שהוא פותח בהלכה בשם רבי ישמעאל.

**רבי ישמעאל היה חברו של רבי עקיבא, היה מגדולי התנאים בדורו,
והיה נכדו של רבי ישמעאל כהן גדול שנהרג בחורבן הבית השני.**

בילדותו נשבה רבי ישמעאל על ידי הרומאים ונפדה מן הכלא על ידי
רבי יהושע, שגם למדו תורה. לימים הוא למד גם אצל רבי אליעזר
וכן אצל רבי נחוניא בן הקנה.

כאשר היה לתלמיד חכם גדול הוא הקים ישיבה, ובאותה תקופה גם
רבי עקיבא עמד בראשות ישיבה, וכך אנו מוצאים בגמרא הלכות
משני בתי המדרשות, פעמים הגמרא מביאה הלכה מ"דבי רבי
ישמעאל" ומ"דבי רבי עקיבא".

מבית מדרשו של רבי ישמעאל נוצרו ספר "מכילתא" לחומש שמות,
"וספרי" לחומש במדבר ולחומש דברים.

רבי ישמעאל התגורר בכפר עזיז הסמוך לאדום.

תעודת זהות - תלמוד ישראלי

תלמוד ישראלי- הדף היומי לילדים,
מחבב ומנגיש את לימוד התלמוד,
מגביר אהבת תורה ומעצים את
התא המשפחתי והקהילתי.

הפרייקט כולל- שבעה כרכים המקיפים
את כל דפי התלמוד עפ"י סדר הדף היומי,
עלונים שבועיים המופצים בעשרות אלפי
עותקים, דף פייסבוק f 60 סרטונים
ב-1000 שיתוף ערוץ מאיר עם כוכבי
הילדים אסי וטוביה.

לפתיחת מוקד לימוד כקהילה או בית ספר
לפרטים: **ענבל הלל רכזת פרויקטים**
03-9250274 | inbalh@medison.co.il | טל.

שאלת השבוע

התשובות לשאלות נמצאות בעלון זה

- א. מהי "משנה ראשונה"?
- ב. באילו מקרים אסור לעזור לזולת?
- ג. מי היה חברו הטוב של רבי ישמעאל ומי היה סבו?

בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בטאבלט איכותי או בסט ספרים של התלמוד הישראלי (לפי בחירתכם).

את התשובות יש לשלוח במייל עד יום רביעי
בשעות הצהריים: talmudisraeli@medison.co.il
הודעות ישלחו לזוכים במייל ושמותיהם יפורסמו
בדף הפייסבוק של התלמוד הישראלי.

*בפיקוח רואה חשבון

70 שנה למדינת ישראל

1991/תשנ"א מלחמת המפרץ

מלחמת המפרץ פרצה בעקבות כיבוש כוויית בידי עיראק, שבתגובה אליה התארגנה קואליציה של מדינות שתקפה את עיראק כדי לשחרר את כוויית. נשיא עיראק, סדאם חוסיין, הודיע שבמקרה של מלחמה הוא יתקוף את ישראל. מחשש להתקפה בנשק כימי חולקו לתושבי ישראל ערכות מגן, וכל משפחה התבקשה להכין בביתה חדר אטום ולהיכנס אליו בזמן התקפת טילים. במהלך המלחמה אכן שיגרה עיראק טילי סקאד לעבר ישראל. 39 טילים נפלו בתחומה של ישראל ב-19 התקפות שונות, וגרמו לנזק גדול לרכוש ולשלושה הרוגים. ישראל התלכטה אם להגיב להתקפות אלה, אולם לבסוף נענתה לבקשתה של ארצות הברית ונמנעה מתגובה. המלחמה הסתיימה בסמוך לפורים, עם כניעתו של סדאם חוסיין.

שיגור טילי פטרוט ליחוט טילי סקאד
בשמי תל אביב
(לשכת העיתונות הממשלתית)

תשנ"א/1991

חידת בלבול מילים

זהו את שמות האנשים והמקומות הבאים מופיעים בשינוי סדר האותיות בעלון זה:

1. תבי אנש

2. שיר שקלי

3. ביר אלישמע

4. פיוס צוי

דבר תורה לשולחן שבת

במלה "ויקרא" הפותחת את החומש: "ויקרא אל-משה" נכתבת האות א' כשהיא קטנה. אחד ההסברים שנתנו חז"ל לכך הוא שכאשר מורידים את האות א' מהמלה "ויקרא", מקבלים "ויקר", מלשון מקרה ואקראי. יש כאלה שמתייחסים לכל מה שקורה בעולם כאל מקרה סתמי בלבד, בלי משמעות. אולם כאשר מוסיפים למלה את האות א', המסמלת את הקב"ה, רואים שאין זה סתם "מקרה" אלא "קריאה" מאת ה'.

יש לי מושג | שבעת המשקים

ישנם שבעה משקים, שאם הם נוגעים במאכל מסוים, הם מכשירים אותו לקבל טומאה. סימנם הוא י"ד שח"ט ד"ם - יין, דבש, שמן, חלב, טל, דם, מים. לפני שאוכלים מאכל שנטבל באחד המשקים הללו יש ליטול ידיים בלי ברכה.

